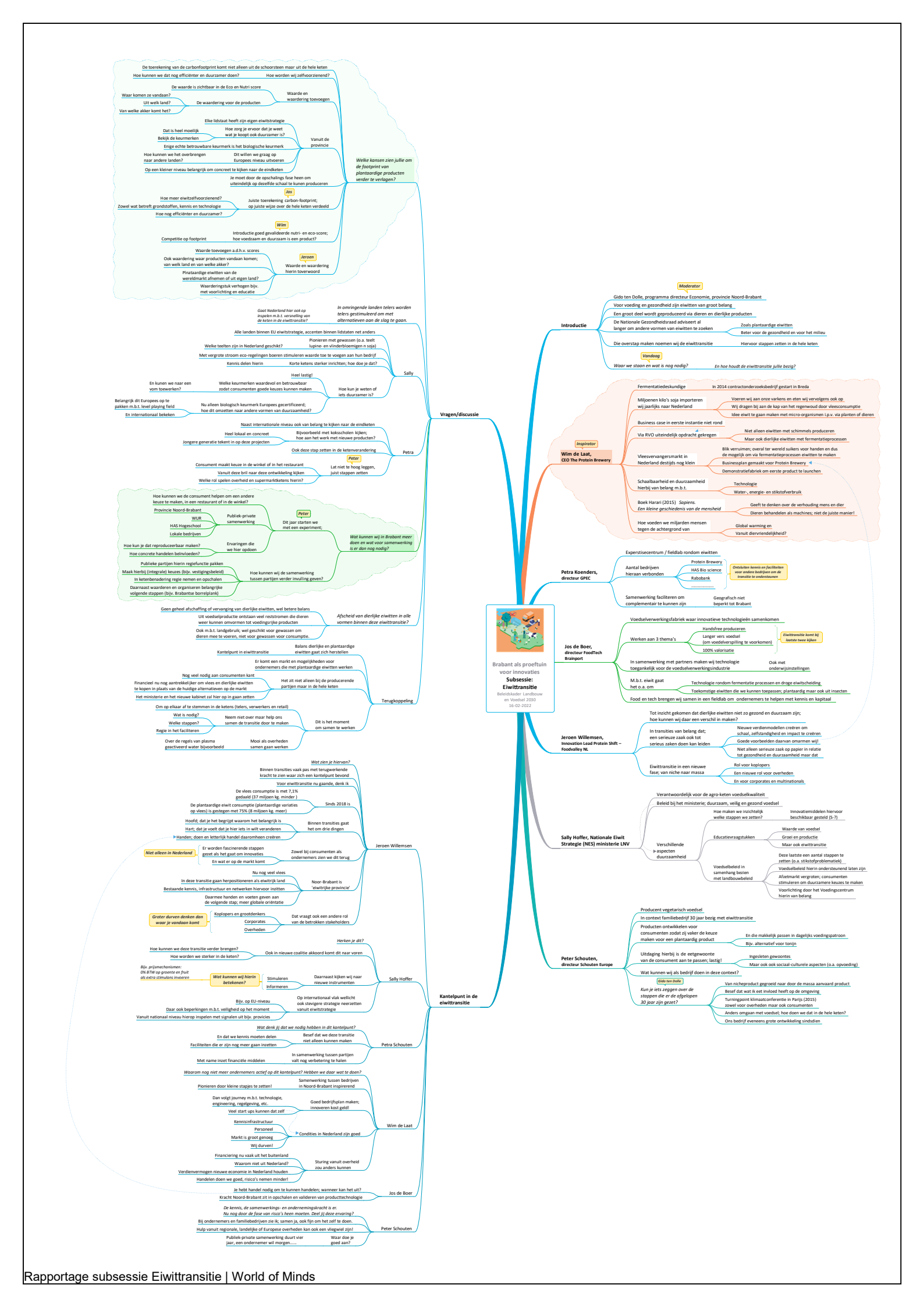
Brabant als proeftuin voor innovaties
Subsessie: Eiwittransitie
Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030
16-02-2022
Introductie
Moderator
Gido ten Dolle, programma directeur Economie, provincie Noord-Brabant
Voor voeding en gezondheid zijn eiwitten van groot belang
Een groot deel wordt geproduceerd via dieren en dierlijke producten
De Nationale Gezondheidsraad adviseert al langer om andere vormen van eiwitten te zoeken
Zoals plantaardige eiwitten
Beter voor de gezondheid en voor het milieu
Die overstap maken noemen wij de eiwittransitie
Hiervoor stappen zetten in de hele keten
Vandaag
Waar we staan en wat is nog nodig?
En hoe houdt de eiwittransitie jullie bezig?
Wim de Laat, CEO The Protein Brewery
Inspirator
Fermentatiedeskundige
In 2014 contractonderzoeksbedrijf gestart in Breda
Miljoenen kilo's soja importeren wij jaarlijks naar Nederland
Voeren wij aan onze varkens en eten wij vervolgens ook op
Wij dragen bij aan de kap van het regenwoud door vleesconsumptie
Idee eiwit te gaan maken met micro-organismen i.p.v. via planten of dieren
Business case in eerste instantie niet rond
Via RVO uiteindelijk opdracht gekregen
Niet alleen eiwitten met schimmels produceren
Maar ook dierlijke eiwitten met fermentatieprocessen
Vleesvervangersmarkt in Nederland destijds nog klein
Blik verruimen; overal ter wereld suikers voor handen en dus de mogelijk om via fermentatieprocessen eiwitten te maken
Businessplan gemaakt voor Protein Brewery
Demonstratiefabriek om eerste product te launchen
Schaalbaarheid en duurzaamheid hierbij van belang m.b.t.
Technologie
Water-, energie- en stikstofverbruik
Boek Harari (2015) Sapiens. Een kleine geschiedenis van de mensheid
Geeft te denken over de verhouding mens en dier
Dieren behandelen als machines; niet de juiste manier!
Hoe voeden we miljarden mensen tegen de achtergrond van
Global warming en
Vanuit dierenvriendelijkheid?
Petra Koenders, directeur GPEC
Expertisecentrum / fieldlab rondom eiwitten
Aantal bedrijven hieraan verbonden
Protein Brewery
HAS Bio science
Rabobank
Ontsluiten kennis en faciliteiten voor andere bedrijven om de transitie te ondersteunen
Samenwerking faciliteren om complementair te kunnen zijn
Geografisch niet beperkt tot Brabant
Jos de Boer, directeur FoodTech Brainport
Voedselverwerkingsfabriek waar innovatieve technologieën samenkomen
Werken aan 3 thema's
Handsfree produceren
Langer vers voedsel (om voedselverspilling te voorkomen)
100% valorisatie
Eiwittransitie komt bij laatste twee kijken
In samenwerking met partners maken wij technologie toegankelijk voor de voedselverwerkingsindustrie
Ook met onderwijsinstellingen
M.b.t. eiwit gaat het o.a. om
Technologie rondom fermentatie processen en droge eiwitscheiding
Toekomstige eiwitten die we kunnen toepassen; plantaardig maar ook uit insecten
Food en tech brengen wij samen in een fieldlab om ondernemers te helpen met kennis en kapitaal
Jeroen Willemsen, Innovation Lead Protein Shift – Foodvalley NL
Tot inzicht gekomen dat dierlijke eiwitten niet zo gezond en duurzaam zijn; hoe kunnen wij daar een verschil in maken?
In transities van belang dat; een serieuze zaak ook tot serieus zaken doen kan leiden
Nieuwe verdienmodellen creëren om schaal, zelfstandigheid en impact te creëren
Goede voorbeelden daarvan omarmen wij!
Niet alleen serieuze zaak op papier in relatie tot gezondheid en duurzaamheid maar dat
Eiwittransitie in een nieuwe fase; van niche naar massa
Rol voor koplopers
Een nieuwe rol voor overheden
En voor corporates en multinationals
Sally Hoffer, Nationale Eiwit Strategie (NES) ministerie LNV
Verantwoordelijk voor de agro-keten voedselkwaliteit
Beleid bij het ministerie; duurzaam, veilig en gezond voedsel
Verschillende aspecten duurzaamheid
Hoe maken we inzichtelijk welke stappen we zetten?
Innovatiemiddelen hiervoor beschikbaar gesteld (5-7)
Educatievraagstukken
Waarde van voedsel
Groei en productie
Maar ook eiwittransitie
Voedselbeleid in samenhang bezien met landbouwbeleid
Deze laatste een aantal stappen te zetten (o.a. stikstofproblematiek)
Voedselbeleid hierin ondersteunend laten zijn
Afzetmarkt vergroten; consumenten stimuleren om duurzamere keuzes te maken
Voorlichting door het Voedingscentrum hierin van belang
Peter Schouten, directeur Schouten Europe
Producent vegetarisch voedsel
In context familiebedrijf 30 jaar bezig met eiwittransitie
Producten ontwikkelen voor consumenten zodat zij vaker de keuze maken voor een plantaardig product
En die makkelijk passen in dagelijks voedingspatroon
Bijv. alternatief voor tonijn
Uitdaging hierbij is de eetgewoonte van de consument aan te passen; lastig!
Ingesleten gewoontes
Maar ook ook sociaal-culturele aspecten (o.a. opvoeding)
Wat kunnen wij als bedrijf doen in deze context?
Gido ten Dolle
Kun je iets zeggen over de stappen die er de afgelopen 30 jaar zijn gezet?
Van nicheproduct gegroeid naar door de massa aanvaard product
Besef dat wat ik eet invloed heeft op de omgeving
Turningpoint klimaatconferentie in Parijs (2015) zowel voor overheden maar ook consumenten
Anders omgaan met voedsel; hoe doen we dat in de hele keten?
Ons bedrijf eveneens grote ontwikkeling sindsdien
Vragen/discussie
Sally
Gaat Nederland hier ook op inspelen m.b.t. verzwelling van de keten in de eiwittransitie?
In omringende landen telers worden telers gestimuleerd om met alternatieven aan de slag te gaan.
Alle landen binnen EU eiwitstrategie, accenten binnen lidstaten net anders
Welke teelten zijn in Nederland geschikt?
Pionieren met gewassen (o.a. teelt lupine- en vlinderbloemigen n soja)
Met vergrote stroom eco-regelingen boeren stimuleren waarde toe te voegen aan hun bedrijf
Kennis delen hierin
Korte ketens sterker inrichten; hoe doe je dat?
Hoe kun je weten of iets duurzamer is?
Heel lastig!
Welke keurmerken waardevol en betrouwbaar zodat consumenten goede keuzes kunnen maken
En kunen we naar een vom toewerken?
Nu alleen biologisch keurmerk Europees gecertificeerd; hoe dit omzetten naar andere vormen van duurzaamheid?
Belangrijk dit Europees op te pakken m.b.t. level playing field
En internationaal bekeken
Petra
Naast internationale niveau ook van belang te kijken naar de eindketen
Bijvoorbeeld met kokscholen kijken; hoe aan het werk met nieuwe producten?
Heel lokaal en concreet
Jongere generatie tekent in op deze projecten
Ook deze stap zetten in de ketenverandering
Peter
Lat niet te hoog leggen, juist stappen zetten
Consument maakt keuze in de winkel of in het restaurant
Vanuit deze bril naar deze ontwikkeling kijken
Welke rol spelen overheid en supermarktketens hierin?
Wat kunnen wij in Brabant meer doen en wat voor samenwerking is er dan nog nodig?
Hoe kunnen we de consument helpen om een andere keuze te maken, in een restaurant of in de winkel?
Peter
Dit jaar starten we met een experiment;
Provincie Noord-Brabant
WUR
HAS Hogeschool
Lokale bedrijven
Publiek-private samenwerking
Hoe kun je dat reproduceerbaar maken?
Hoe concrete handelen beïnvloeden?
Ervaringen die we hier opdoen
Hoe kunnen wij de samenwerking tussen partijen verder invulling geven?
Publieke partijen hierin regiefunctie pakken
Maak hierbij (integrale) keuzes (bijv. vestigingsbeleid)
In ketenbenadering regie nemen en opschalen
Daarnaast waarderen en organiseren belangrijke volgende stappen (bijv. Brabantse borrelplank)
Afscheid van dierlijke eiwitten in alle vormen binnen deze eiwittransitie?
Geen geheel afschaffing of vervanging van dierlijke eiwitten, wel betere balans
Uit voedselproductie ontstaan veel reststromen die dieren weer kunnen omvormen tot voedingsrijke producten
Ook m.b.t. landgebruik; wel geschikt voor gewassen om dieren mee te voeren, niet voor gewassen voor consumptie.
Terugkoppeling
Kantelpunt in eiwittransitie
Balans dierlijke en plantaardige eiwitten gaat zich herstellen
Het zit niet alleen bij de producerende partijen maar in de hele keten
Er komt een markt en mogelijkheden voor ondernemers die met plantaardige eiwitten werken
Nog veel nodig aan consumenten kant
Financieel nu nog aantrekkelijker om vlees en dierlijke eiwitten te kopen in plaats van de huidige alternatieven op de markt
Het ministerie en het nieuwe kabinet zal hier op in gaan zetten
Dit is het moment om samen te werken
Om op elkaar af te stemmen in de ketens (telers, verwerkers en retail)
Wat is nodig?
Welke stappen?
Regie in het faciliteren
Neem niet over maar help ons samen de transitie door te maken
Over de regels van plasma geactiveerd water bijvoorbeeld
Mooi als overheden samen gaan werken
Kantelpunt in de eiwittransitie
Jeroen Willemsen
Wat zien je hiervan?
Binnen transities vaak pas met terugwerkende kracht te zien waar zich een kantelpunt bevond
Voor eiwittransitie nu gaande, denk ik
Sinds 2018 is
De vlees consumptie is met 7,1% gedaald (37 miljoen kg. minder)
De plantaardige eiwit consumptie (plantaardige variaties op vlees) is gestegen met 75% (8 miljoen kg. meer)
Binnen transities gaat het om drie dingen
Hoofd; dat je het begrijpt waarom het belangrijk is
Hart; dat je voelt dat je hier iets in wilt veranderen
Handen; doen en letterlijk handel daaromheen creëren
Niet alleen in Nederland
Zowel bij consumenten als ondernemers zien we dit terug
Er worden fascinerende stappen gezet als het gaat om innovaties
En wat er op de markt komt
Noor-Brabant is 'eiwitrijke provincie'
Nu nog veel vlees
In deze transitie gaan herpositioneren als eiwitrijk land
Bestaande kennis, infrastructuur en netwerken hiervoor inzitten
Daarmee handen en voeten geven aan de volgende stap; meer globale oriëntatie
Grater durven denken dan waar je vandaan komt
Dat vraagt ook een andere rol van de betrokken stakeholders
Koplopers en grootdenkers
Corporates
Overheden
Sally Hoffer
Herken je dit?
Hoe kunnen we deze transitie verder brengen?
Hoe worden we sterker in de keten?
Ook in nieuwe coalitie akkoord komt dit naar voren
Bijv. prijsmechanismen: 0% BTW op groente en fruit als extra stimulans invoeren
Wat kunnen wij hierin betekenen?
Stimuleren
Informeren
Daarnaast kijken wij naar nieuwe instrumenten
Op internationaal vlak wellicht ook stevigere strategie neerzetten vanuit eiwitstrategie
Bijv. op EU-niveau
Daar ook beperkingen m.b.t. veiligheid op het moment
Vanuit nationaal niveau hierop inspelen met signalen uit bijv. provicies
Petra Schouten
Wat denk jij dat we nodig hebben in dit kantelpunt?
Besef dat we deze transitie niet alleen kunnen maken
En dat we kennis moeten delen
Faciliteiten die er zijn nog meer gaan inzetten
In samenwerking tussen partijen valt nog verbetering te halen
Met name inzet financiële middelen
Wim de Laat
Waarom nog niet meer ondernemers actief op dit kantelpunt? Hebben we daar wat te doen?
Samenwerking tussen bedrijven in Noord-Brabant inspirerend
Pionieren door kleine stapjes te zetten!
Goed bedrijfsplan maken; innoveren kost geld!
Dan volgt journey m.b.t. technologie, engineering, regelgeving, etc.
Veel start ups kunnen dat zelf
Condities in Nederland zijn goed
Kennisinfrastructuur
Personeel
Markt is groot genoeg
Wij durven!
Sturing vanuit overheid zou anders kunnen
Financiering nu vaak uit het buitenland
Waarom niet uit Nederland?
Verdienvermogen nieuwe economie in Nederland houden
Handelen doen we goed, risico's nemen minder!
Jos de Boer
Je hebt handel nodig om te kunnen handelen; wanneer kan het uit?
Kracht Noord-Brabant zit in opschalen en valideren van producttechnologie
Peter Schouten
De kennis, de samenwerkings- en ondernemingskracht is er. Nu nog door de fase van risico's heen moeten. Deel jij deze ervaring?
Bij ondernemers en familiebedrijven zie ik; samen ja, ook fijn om het zelf te doen.
Hulp vanuit regionale, landelijke of Europese overheden kan ook een vliegwiel zijn!
Publiek-private samenwerking duurt vier jaar, een ondernemer wil morgen.....
Waar doe je goed aan?
Welke kansen zien jullie om de footprint van plantaardige producten verder te verlagen?
De toerekening van de carbonfootprint komt niet alleen uit de schoorsteen maar uit de hele keten
Hoe kunnen we dat nog efficiënter en duurzamer doen?
Hoe worden wij zelfvoorzienend?
Waarde en waardering toevoegen
De waarde is zichtbaar in de Eco en Nutri score
De waardering voor de producten
Waar komen ze vandaan?
Uit welk land?
Van welke akker komt het?
Vanuit de provincie
Elke lidstaat heeft zijn eigen eiwitstrategie
Hoe zorg je ervoor dat je weet wat je koopt ook duurzamer is?
Dat is heel moeilijk
Bekijk de keurmerken
Enige echte betrouwbare keurmerk is het biologische keurmerk
Dit willen we graag op Europees niveau uitvoeren
Hoe kunnen we het overbrengen naar andere landen?
Op een kleiner niveau belangrijk om concreet te kijken naar de eindketen
Je moet door de opschalings fase heen om uiteindelijk op dezelfde schaal te kunen produceren
Jos
Juiste toerekening carbon-footprint; op juiste wijze over de hele keten verdeeld
Hoe meer eiwitzelfvoorzienend?
Zowel wat betreft grondstoffen, kennis en technologie
Hoe nog efficiënter en duurzamer?
Wim
Introductie goed gevalideerde nutri- en eco-score; hoe voedzaam en duurzaam is een product?
Competitie op footprint
Jeroen
Waarde en waardering hierin toerwoord
Waarde toevoegen a.d.h.v. scores
Ook waardering waar producten vandaan komen; van welk land en van welke akker?
Plnataardige eiwitten van de wereldmarkt afnemen of uit eigen land?
Waarderingstuk verhogen bijv. met voorlichting en educatie